

Fraai vormgegeven, maar onevenwichtige ‘kleine zielen’

THEATER

Kleine zielen

Toneelgroep Amsterdam

★★★★★

De speelvloer is een immens tapijt, met aan weerszijden groene planten waarop continu miezerige regendruppels neerspatten. Een troosteloze afscheiding van glazen trappengalerijen aan beide kanten. Het geheel oogt leeg en beklemmend tegelijk.

Vanachter de planten of vanaf de trappen houdt men de anderen daar beneden in het vizier. Die daar op hun beurt wat verloren rondlopen. En zich niet onbespied weten. Want zo nu en dan richten ze het woord tot wie boven is.

De ambiance van ‘Kleine zielen’ door Toneelgroep Amsterdam is een krachtig beeld van een eenzame, ongelukkige en desondanks samenklittende familie. Een gevangenis voor de familieleden, een fort voor de buitenstaander.

In de bewerking van regisseur Ivo van Hove en dramaturg Koen Tachelet richt de focus zich op liefdesmalheur. Op het verkilde huwelijk tussen Constance (Chris Nietvelt) en oud-minnaar Van der Welcke (Steven Van Watermeulen), op de onbegrepen verbintenissen tussen hun zoon Addy (Robert de Hoog) en het volksmeisje Mathilde (Maria Kraakman).

Omdat Addy de enige is die, als huisarts, nog contact heeft met de buitenwereld – en in het helpen van de medemens zijn opdracht ziet – wordt hij als vanzelf de centrale figuur. Aan wie iedereen gaat hangen als mogelijke redder in de nood.

Met deze benadering verengt Toneelgroep Amsterdam de tragische neergang van een illustre Haags/Indisch patriciërs geslacht, zoals Louis Couperus die in ‘De boeken der kleine zielen’ beschreef, tot een nogal triviaal relatiedrama. Fraai vormgegeven zeker, schitterend gespeeld ook. Maar indringend?

Pogingen om de voorstelling thematisch breder te trekken, ontwaarden soms in wat al te

nadrukkelijk onder de neus gewreven clichés. De manier waarop Addy telkens weer als een soort sekteleider wordt aanbeden, begint danig te vervelen. En de monoloog van de moederfamilias (Frieda Pittoors) aan het eind, waarin zij fel uithaalt naar het huidige tijdsgewricht, is een volkomen misplaatst statement in een verder volstrekt apolitieke adaptatie.

Dat laatste is meteen even een rare breuk met de verder zo elegant gehandhaafde Couperus-taal. De vondst om Pittoors tussen door als een soort Grieks koor commentaar te laten leveren, werkt juist weer prettig relativerend.

Mooi, maar onevenwichtig is deze ‘Kleine zielen’, waarin het melodrama vaak op de loer ligt, gelardeerd met even grappig bedoelde als willekeurige (film)citatens als de opwaaiende rokken van een eindelijk weer verliefde Constance. Overtuigend is wel het sterke spel. Met als uitschieter Maria Kraakman, die de onbeduidende Mathilde dansant omtovert tot een heerlijk wulpse meid.

Hanny Alkema